

DOHÁNY

Gyomirtás

A dohánytermesztés a mezőgazdaság egyik nagy szaktudást, tökebefektetést igénylő „**kis kultúrája**”, melynek több évszázados hagyománya van hazánkban. Az ország egész területe ökológiailag alkalmas gazdaságos termesztésére. Magyarországon napjainkban mesterséges szárítású (**FCV 4061 ha**), természetes szárítású (**Burley 1772 ha**) dohány termesztése folyik. Az ültetvények 80 %-a az ország keleti régiójában található. A dohány gyomirtását meghatározza a fő termesztési körzete (Nyírség), és a nagyon szűk herbicid szerválaszték. A gyommentesítésben nagy szerepe van a mechanikai eljárásoknak, mivel a gyökér jó fejlődéséhez fontos a talaj levegőztetése, így a kultivátorozás, bakhátművelés, illetve a kapálás a termesztés technológia részét alkotják.

A dohánytermesztésre kijelölt területen az évelő kétszikű gyomnövények elleni védekezést a megelőző kultúrákban kell megoldani, mert a dohányban alkalmazható herbicidek közül ellenük egyik sem ad megfelelő hatást. A dohány fejlődése a kiültetés után lassan indul meg. Gyomelnyomó képessége ekkor csekély, ezért főleg ebben a szakaszban van nagy szerepe a gyomirtásnak, később a kultúrnövény már jó gyomelnyomó képességgel rendelkezik. A terjedő gépi dohány betakarítás csak egyöntetű fejlettségű, gyommentes ültetvényekben végezhető el hatékonyan. A letört dohánylevelek közé gyomnövény, szárdarab, kacs nem kerülhet, mivel a szárítást követő nagyoló válogatás során azt eltávolítani már nem lehet.

Palántázás előtt alkalmazható laza, homoktalajon a bedolgozósos (**ppi.**) technológia **benefin** hatóanyagú készítménnyel, melynek 3-4 hetes hatástartama van. Hatását száraz időben is kifejti és a talajműveléssel sem veszti el teljesen. Technológiai hibaként jelentkezik, hogy a laza talajon esetenként túl mélyen dolgozzák be a herbicidet (10 cm alá is), így felhígulva hatáscsökkenés jelentkezik, vagy a helyzeti szelektivitás nem érvényesül, a kiültetett palánta gyökérzete sérül. A hatóanyag hatásspektruma hiányos, a keresztes- és fészkesvirágúak családjába tartozó gyomokat, így a parlagfűvet, pipitért, vadrepcét, repcsényretket nem irtja, ezért kiegészítésre szorul. Erre alkalmas lehet az **S-metolaklór** palántázás előtt. Ha az idő száraz, sekély 2-3 cm-es bedolgozás javasolt. Csapadékos időjárás esetén a bedolgozósos készítmények használata nem javasolt. A palántázás előtt talajra permetezve az említett készítményeken kívül a **pendimetalin** hatóanyagú alkalmazható. Az évelő gyomok ellen – ha időben belefér – a palántázás előtti utolsó talajművelést 2 héttel megelőzve a **glifozát** hatóanyagú készítmények használhatók.

Az utóbbi időben egyre nagyobb problémát jelentő dohányfojtó szádor (vajvirág) ellen sajnos engedélyezett védekezési lehetőség nincs. A dohány nemesítés során nem GMO technológiával sikerült **klórszurfuron** herbicid rezisztens burley dohányt előállítani. A kezelés hatására a fejlődő szádor növények elpusztultak. A növényvédőszer engedélyezése, a technológia elterjesztése gazdaságossági okok miatt nem történt meg.

A dohányban az alábbi gyomnövény fajok fordulnak elő a leggyakrabban: közönséges kakaslábfű, fakó muhar, zöld muhar, pirók ujjasmuhar, szőrös disznóparéj, mezei acat, folyondár szulák, fehér libaparéj, pokolvar libaparéj, parlagfű, vadrepce, varjúmák, porcsin keserűfű, pásztortáska, közönséges gombvirág, repcsényretek, mezei zsurló.

Növekedés szabályozás

A tetejezés és a kacsmentesítés a dohánytermesztés technológiai elemei közül kiemelkedő jelentőségű, speciális technológiai elem. A virágzat és az oldalhajtások eltávolítása (köznapi szóval tetejezés, illetve kacsozás) régóta szerves része egyes dohányfajták agrotechnikájának. A vegetatív fejlődési szakaszban a dohánynövény a felvett tápanyagok nagy részét a levelek képzésére fordítja. A generatív fejlődési szakaszban – melynek kezdete a virágbimbók megjelenésének idejére tehető – a felvett tápanyagok jelentős része a virágképzést szolgálja, s a virágzatban felhalmozott tápanyagok a levélképzés szempontjából elveszettek tekinthetők. A tetejezést követően számolnunk kell a levelek hónaljában képződő rüggyek gyors kihajtásával.

A kacsmentesítés elvégzésének jelentősége azonos a tetejezéssel. A kacsgátlás céljára rendelkezésre álló vegyi anyagok a hatásmechanizmus alapján három kategóriába sorolhatók:

- kontakt hatású zsíralkohol készítmények (**n-dekanol**), a megfelelő hatás kifejtéséhez e szereknek (vizes emulzióknak) közvetlenül érintkezniük kell minden egyes hónaljrüggyel.
- lokálisan felszívódó kontakt készítmények (**pendimetalin**) kémiai dinitro-anilin származékok, adott levélhónaljba jutva helyileg felszívódnak, így nem szükséges külön-külön érintkezniük a levélhónaljban található minden egyes rüggyel.
- a levélen át felszívódó készítmények (**maleinsav-hidrazid**), a hatásmechanizmusból adódóan a készítménynek nem szükséges a levélhónaljba jutnia, elegendő, ha finom porlasztással a levelekre kerül.

A különböző típusú készítmények – megfelelő kombinációban használva azokat – kiegészítik egymás hatását, így lehetőség van a betakarítás teljes időszaka alatt kacsmentesen tartani az ültetvényt, kézi kacsozás nélkül. A vegyszeres kacsmentesítés alapkövetelménye a kiegyenlített dohányültetvény. Heterogén ültetvényben nem lehetséges az optimális fejlettségi állapothoz igazítani a kezelés időpontját, így elkerülhetetlen a levelek egy részének károsodása, ami csökkenti az árbevételt.

Nyíregyháza, 2010. Február. 1.

Összeállította:

Bujdos László Növényvédelmi Szakmérnök,
Sz-Sz-B Megyei MGSZH, Növényvédelmi Felügyelő